

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
"СВЕТИ КЛИМЕНТ Охридски"
 1504, София
 бул. "Цар Освободител" № 15
 тел: 93 08 200
 факс: 946 02 55

SOFIA UNIVERSITY -
"St. KLIMENT OHRIDSKI"
 Sofia, Bulgaria
 blvd. "Tzar Osvoboditel" 15
 Tel. +359 2 846 71 38; +359 2 93 08
 364
 Fax: +359 2 946 02 55

тфшштштшткшшткл.охрдски"

-Рш&р?

Изх. № ..... ~~1/19.06.2010 г. К. Д. № 13 от 2010 г.~~

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

*Да се
 разликони
 съдбата
 9.VI.2010*

СТАНОВИЩЕ

на Софийския университет „Св. Климент Охридски“
 заинтересувана страна по к.д. № 13 от 2010 г.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

В отговор на Ваше писмо № 21/к.д. 13/2010 г. от 16.06.2010 г. въз основа на определение от 15.06.2010 г. по к. д. № 13 от 2010 г. Ви представям становището на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ - заинтересувана страна по делото за установяване на противоконституционност на разпоредби на Закона за развитието на академичния състав в Република България, образувано по искане на народни представители от 41-то Народно събрание.

От многократните задълбочени обсъждания на законопроекта, който изцяло е възпроизведен в закона, се установява дълбоката тревога на академичната общност на Софийския университет от приетата нова уредба, която няма да подобри, а ще затрудни именно развитието на академичния състав. Подкрепяме искането на групата народни представители за обявяване

на противоконституционност на редица разпоредби на закона. Впрочем, обявяването на посочените разпоредби за противоконституционни няма да подобри, но поне ще предпази уредбата от редица неблагоприятни последици.

Нашето становище по конкретните искания е:

Относно чл. 1, ал. 3; чл. 4, ал. 3; § 2 ДР; § 9, ал. 1, изр. 2 и ал. 2 ДР; § 10 ДР (т. 8 от Искането)

Споделяме становището, че уреждането на основните въпроси на развитието на академичния състав в десетки подзаконови и вътрешни нормативни актове на висшите училища и научните организации противоречи на принципа на правовата държава, закрепен в чл. 4, ал. 1 Конституцията. Това противоречи и на чл. 3 ЗНА, който изисква законът да уреди пълно и цялостно всички обществени отношения, които се поддават на трайна уредба. Препращането към подзаконови и вътрешни нормативни актове не съдържа гаранциите на закона. Създава се опасност от различия и практическо елиминиране на необходимите единни държавни изисквания по основни въпроси на развитието на академичния състав. Към това трябва да се добави, че без посочените актове законът не може да бъде прилаган, което блокира процедурите по даване на научни степени и научни звания и създава сериозни практически затруднения за функционирането на висшите училища.

Относно чл. 2, ал. 1, т. 2 и чл. 12 (т. 12 от Искането)

Подкрепяме становището за липсата на правно значение на научната - степен „Доктор на науките“. От една страна, невъзможността за ползване тази степен (макар че е по-висока от степента „доктор“), при кандидатстването. за научни длъжности, противоречи на принципа на правовата държава по чл. ал. 1 Конституцията и я превръща в почетна, а не в действителна научна степен, чието наличие да е свързано с определени правни последици. От^друЩ^ У;^ страна, поставянето на изискване само за научната степен „доктор“ при заемането на всички научни длъжности ще доведе практически до отлив от кандидатстване за научните длъжности „Главен асистент“ и „Доцент“, тъй като Г;

всеки носител на тази степен ще може да кандидатства за най-високата длъжност - „Професор“. Това ще се отрази неблагоприятно върху приемствеността в науката и ще затрудни непреодолимо осъществяването на научно-преподавателската дейност във висшите училища.

Относно чл. 5, ал. 3 (т. 4 от Искането)

Подкрепяме становището относно противоречието на чл. 5, ал. 3 от закона както с принципа на правовата държава (чл. 4, ал. 1 Конституцията), така и с посочените в искането директиви на ЕС, въведени в българското право чрез Закона за признаване на професионални квалификации. Предоставянето на възможност всяко висше училище или научна организация да признава въз основа на свои правила придобити в чужбина научни степени ще доведе до недопустими различия и чрез това - до забраненото от чл. 6, ал. 2 Конституцията неравенство на гражданите. То противоречи и на изискването на чл. 53, ал. 6, изр. 2 Конституцията за държавен контрол върху всички видове и степени училища.

Относно чл. 10, ал. 2 и чл. 27, ал. 1 (т. 10 от Искането)

Академичната общност на Софийския университет подкрепя становището за противоконституционност на изискването за публикуване на рецензии, становища, резюмета и други материали във връзка с придобиването на научни степени и научни звания на английски език. Атакуваните разпоредби противоречат пряко на чл. 3 Конституцията, според който „официалният език в републиката е българският“. С изискването за публикуване на материали по конкурси за заемане на академични длъжности на английски език недопустимо и ненужно се нарушава тази императивна конституционна норма, като се установява изискване за официални общувания на различен от българския език. С посоченото изискване се нарушава и принципът на равенството по чл. 6, ал. 2 от Конституцията, като се въвежда косвена дискриминация по причина на образование и имуществено състояние. Ако авторът на материала, който трябва да бъде публикуван на английски език, не е в състояние да си го

7 преведе, той ще бъде натоварен с материални разходи за преводач. Дори и да намери възможност да поеме този товар, ученият, който не знае английски може да гарантира точността на превода. Няма никакво основание пък с,-тези разходи да бъдат натоварвани висшите училища. Нищо не налага публикуването на чужд език, и точно английски, тъй като то не е и не може да бъде свързано с никакви предвидени в закона правни последици.

Г * - ^публичуването на чужд език, и точно английски, тъй като то не е и не може да бъде свързано с никакви предвидени в закона правни последици.

Г "" '.Освен това, в ЕС всеки национален език е официален. Недопустимо е всички органи на ЕС да допускат използване на всеки национален език, Съдът на ЕС да право раздава и на български език, а процедурите за научни степени и научни звания, да се провеждат успоредно и на английски език. При това не е ясно защо тъкмо английски. За някои специалности като например право английският език е и неподходящ поради различията в континенталните правни системи, каквато е българската, и англо-саксонската правна система, по които няма и напълно идентична професионална терминология, за докторати в областта на немската диалектология, да речем, подобно изискване е безмислено и т.нат.

Относно чл. 15, ал. 2; чл. 17; чл. 18, ал. 3; чл. 24, ал. 2 и чл. 29 (т. 7 от Искането)

1. Намираме за основателно искането за отмяна на ограничението за заемане на академична длъжност само по основен трудов договор. Вън от обстоятелството, че тези длъжности не се заемат въз основа на трудов договор, а на конкурс, ограничението неоснователно лишава научно-преподавателските кадри от правото да полагат допълнителен труд по външно съвместителство (чл. 111 КТ), както всички останали работници и служители. Подкрепяме идеята да се допуска само едно основно трудово правоотношение, за да се премахне превръщането на научно-преподавателските кадри в „летящи холандци" и формалното удовлетворяване на изискванията за определен брой хабилитирани научно-преподавателски кадри за нуждите на акредитацията, но това не означава да се отнемат трудови права.

20 Основателни са и констатациите за вътрешни противоречия между посочените разпоредби. В чл. 15, ал. 2, изр. 1 се предвижда, че академичните длъжности се заемат при условията на основен трудов договор-. Академичните длъжности са посочени в чл. 2, ал. 3. Сред тях е академичната длъжност "главен асистент", за която чл. 18, ал. 3 предвижда, че се заема въз основа на конкурс и избор. Оказва се, че на различни места в закона се предвиждат различни основания за заемане на академичните длъжности ~ трудов договор по чл. 15, ал. 2, изр. 1 или конкурс и избор по чл. 18, ал. 3. Трудовият договор, конкурсът и изборът са свършено различни основания. При това конкурсът и изборът изключват сключването на трудов договор. Същото се отнася до научната длъжност „доцент“, която като академична длъжност трябва да се заема по трудов договор на основание чл. 15, ал. 2, изр. 1, а според чл. 24, ал. 2 - въз основа на конкурс и избор. За академичната длъжност „професор“ пък в чл. 29 не е предвидено нищо.

Относно чл. 18, ал. 2 (т. 11, ал. 1 и 2 от Искането)

Споделяме твърдението за противоконституционност на допускането длъжността „Главен асистент“ в определени висши училища да се заема без наличието на научната степен „Доктор“. То нарушава принципа за равенство пред закона, без да е доказана обективна необходимост от посоченото различие. Не е ясно какво например налага длъжността „Главен асистент по информатика“ в едно военно училище да може да се заема без научна степен, а за гражданско училище това да е невъзможно.

а

Относно чл. 27, ал. 4, изр. 2

Противоречи на принципа на правовата държава (чл. 4, ал. 1 Конституцията) и на вековни общи принципи на правото изискването факултетният (научният) съвет да се произнесе по предложението на журито в едномесечен срок от изготвянето на предложението. Изготвянето на предложението не може да породи никакви правни последици, ако не бъде предоставено на компетентния съвет. Затова и от древен Рим досега по всички

правни системи едно предложение може да породи правни последици от получаването му (както е по българската правна система) или от узнаването му от адресата, а не от неговото изготвяне.

Относно чл. 24—29 (т. 11, ал. 3 от Искането)

Споделяме становището, че посочените разпоредби позволяват по субективни причини в отделните висши училища и за отделни кандидати да бъде нарушен нормалният път на научно развитие до достигането на длъжността „професор“. Това също е нарушение на конституционния принцип за равенство и на чл. 1, т. 1, б. „Б“ от Конвенция № 111.

Относно чл. 30 и 34 (т. 3 от Искането)

Подкрепяме становището, че чл. 30 и чл. 34 противоречат на принципа за правовата държава по чл. 4, ал. 1 Конституцията и за разделението на властите по чл. 8 Конституцията Липсата на законова уредба на единните държавни изисквания и възлагането на контрола за спазване на тези изисквания, установени с подзаконов нормативен акт, на министъра на образованието, младежта и науката като орган на същата тази изпълнителна власт, която ще установява контролираните изисквания е недопустимо нарушение по посочените конституционни норми.

Относно чл. 34, ал. 4—5 (т. 1 от Искането)

Разпоредбите на чл. 34, ал. 4—5 са в пряко противоречие с чл. 4, ал. 1, чл. 56, чл. 117, ал. 1, чл. 120, ал. 2 и чл. 125 Конституцията относно правото на съдебна защита на правата на гражданите, както и на практиката на Конституционния съд, отразена в решенията по к.д. № 13 от 1993 г., № 18 от 1995 г., № 5 от 1997 г. и др. Не намираме никакви основания за изключване от съдебен контрол на основни актове, които засягат наред с другото и основното конституционно право на гражданите на труд.

Относно чЯо 34₃ шЛо 6 (т» 5 от Искането)

Не може да не се приеме становището за противоконституционност на разпоредбата на чл. 34, ал. 6, според която такси, разноски и др. се определят с правилника на Арбитражния съвет към Националната агенция за оценяване и акредитация. Тази норма противоречи пряко на чл. 60, ал. 1 Конституцията, според която данъци и такси се определят само със закон.

Относно чл. 35, ал» 1, т. 2 (т. 2 от Искането)

В пряко противоречие с принципа на правовата държава и утвърдения общ принцип на правото, че отговорност може да се носи само за лично виновно поведение е предвиденото в чл. 35, ал. 1, т. 2 освобождаване от научна длъжност заради извършено от трето лице (член на жури или на факултетен или научен съвет) престъпление. Това е недопустимо в едно демократично общество.

Относно § 7 ПЗР (т. 14 от Искането)

Противоконституционно е отнемането на придобитите по досегашния ред научни звания и превръщането им в научни длъжности. Нарушава се принципът на правната сигурност, който е основополагащ белег на правовата държава (чл. 4, ал. 1 Конституцията; реш. на КС № 22 от 1996 г.; № 17 от 1999 г. и др.). Впрочем самата идея за научните длъжности е погрешна, защото те са свързани с работодателя - висше училище или научна организация, а не с качество на лицето, което се признава по определен ред.

Особено недопустимо е засягането на правата на асистентите и научните сътрудници (в съответните им три степени), придобити по установен от държавата в Закона за научните степени и научните звания законен ред. Както почитаемият Конституционен съд се е произнесъл в реш. № 17 от 1999 г., недопустимо е чрез закон да се въздейства върху заварени правоотношения, страни по които са частноправни субекти, така че да се отнемат права на едната страна.

74
Относно § 11 J33P (То 6 от Иегането)

Липсата на законова уредба относно критериите и начина на формиране на Националната листа на членовете на журита и арбитри е също посегателство срещу принципа на правовата държава (чл. 4, ал. 1 Конституцията). То е нарушение и на изискването за държавен контрол върху всички видове и степени висши училища по чл. 53, ал. 6, изр. 2 Конституцията

Относно нарушението на чл. 87—88 Конституцията (т. 15 от Искането)

Намираме, че твърдението за нарушаване на законодателната процедура е също основателно. Посочените по-горе материалноправни противоречия с Конституцията на Република България, международни актове, които са в сила за България и правото на ЕС сами по себе си са достатъчни за пледиране за отмяната на съответните разпоредби.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Академичната общност на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ нееднократно е изразявала своето отношение към приетия от 41-то Народно събрание Закон за развитието на академичния състав в Република България. Смятаме, че в този си вид той ще създаде проблеми, неравенство, ще постави под опасност важни обществени интереси. Затова подкрепяме искането за отмяна поне на посочените разпоредби на закона. Разчитаме на справедливата правна оценка и житейска мъдрост на Конституционния съд.

От името на академичната общност на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ оставам с дълбоко уважение:

РЕКТОР: .....

(проф. д.и.н. Иван Илчев)

